herpy

ORMAR

Mexican Kingsnake

Lampropeltis mexicana

Lampropeltis mexicana är en smal kungsorm från högländerna i centrala Mexiko med röda, svartkantade tvärband på grå eller brun botten och ett brokigt rött mönster på huvudet. Den blir 60-90 cm, är nattaktiv och tillbakadragen och ska ha ett torrt till lätt fuktigt terrarium med många gömställen och en sval vintervila. Teckningen liknar en korallorms, men ormen är helt ofarlig.

Familj: Colubridae Tidigare namn: *Ophibolus triangulus mexicanus; Coronella mexicana; Oreophis boulengeri*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**60-90 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Bergsskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**20-26 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Vintervila	**10-14 °C** 8-12 veckor
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**3-5 ägg**
Inkubation	**60-70 dagar** vid 25-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lampropeltis mexicana är en smal, slät och blank kungsorm med brett huvud, stora ögon och lång svans. Kroppen är något mer tillplattad på undersidan än hos de flesta andra kungsormar. Grundfärgen är grå eller brun, och över den ligger breda röda sadelformade tvärband med svart kant, åtskilda av kritvita, bruna eller rosa mellanrum. Färgordningen är densamma hos alla djur, men förhållandet mellan dem och färgernas nyanser varierar. Huvudet har ett invecklat rött mönster, som ofta är tredelat, och ett svart streck bakom ögat är typiskt. Hanar är som regel kraftigare tecknade än honor, och skillnaden syns ofta redan hos nykläckta ungar. Hos djur från den norra delen av utbredningen är de röda tvärbanden utsträckta, medan de är kortare hos djur längre söderut.

Vuxna djur är 60-90 cm, och de största når omkring 115 cm. Artnamnet *mexicana* är latin för "mexikansk" och syftar på landet där arten lever. Namnet *L. mexicana* användes tidigare i vid bemärkelse om flera närstående bergskungsormar. I dag räknas bland annat *L. alterna*, *L. greeri* och *L. leonis* som egna arter, och vägledningen här handlar bara om arten i snäv bemärkelse. Djur som säljs under namnet är därför inte alltid den här arten, så fråga efter ursprung och föräldradjur.

Djuret är lugnt och tillbakadraget och tillbringar större delen av dagen gömt. Teckningen liknar en korallorms och skyddar mot rovdjur, men ormen är helt ofarlig för människor.

Utbredning och livsmiljö

Lampropeltis mexicana lever bara i Mexiko, på den östra delen av det centrala höglandet och ut i Sierra Madre Oriental. Det finns säkra fynd i San Luis Potosí, Guanajuato, Hidalgo, Aguascalientes och delstaten México. De flesta fynden kommer från bergen i östra San Luis Potosí, kring Valle de los Fantasmas och Alvarez. Typlokalen är trakten kring staden San Luis Potosí.

Arten lever i ett förhållandevis smalt höjdbälte från omkring 1.200 m till 2.400 m över havet. Den syns sällan, eftersom den är nattaktiv och gömmer sig under stenar.

> **Naturlig utbredning:** Mexiko.

LIVSMILJÖ

L. mexicana lever i öppen, stenig terräng, från högt liggande öken till fuktig ekskog. Nära Alvarez i San Luis Potosí är det regn och dimma på sommaren, och livsmiljön är kalkstensklippor i gles ekskog. Öster om staden San Luis Potosí och i Sierra de las Pozos i Guanajuato är landskapet stenigt och utan träd. Dagarna är varma och nätterna svala, och höjden ger en sval vinter. Regnet faller huvudsakligen på sommaren.

Ormen är nattaktiv och gömmer sig under dagen under stenar och fallna träd. Födan är huvudsakligen dagaktiva ödlor, men den tar också små däggdjur och grodor. Arten är inte hotad, men den dödas ibland eftersom den förväxlas med en giftig korallorm.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av just *Lampropeltis mexicana*. Skötseln bygger på klimatet i högländerna och på de närstående bergskungsormarna, särskilt *Lampropeltis alterna*.

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd). Arten är smal och aktiv på natten, och den utnyttjar utrymmet om den får det. Ungar kan bo i ett litet terrarium eller en ventilerad låda, men ska flyttas när de inte längre kan sträcka ut sig.

Locket ska vara rymningssäkert och kunna låsas. Ormar hittar varje öppning, och en ung orm kan ta sig ut genom ett förvånansvärt smalt hål. Terrarier med frontöppning och lås eller ett lock med klämmor är det säkra valet.

Botten kan vara en blandning av 40 % matjord utan tillsatser, 40 % kokosfiber och 20 % leksand i ett lager på 5-8 cm, eventuellt med ett lager torra löv ovanpå. Aspspån och papper kan också användas. Undvik ceder och tall samt dammande botten. Ta bort avföring genast och byt botten helt var 3:e-4:e månad.

Inred med minst två gömställen, ett i den varma och ett i den kalla änden, så små att ormen ligger tätt i dem när den är hoprullad. Platta stenar, kork och grenar ger en klippartad miljö, och ormen visar sig mer ju fler gömställen den har. Ett tredje gömställe med fuktig sphagnum i en plastlåda med hål i sidan hjälper vid hudömsning. Djuren ska hållas var för sig.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig temperaturgradient, så att djuret själv kan välja plats. På dagen är luften i terrariet 20-26 °C, med 20-22 °C i den svala änden och 28-30 °C på ytan under värmekällan. Värm med en halogenlampa, eventuellt kompletterad med en värmematta under ena änden, alltid styrd av en termostat, och mät ytan med en infraröd termometer. Värmen släcks på natten, och temperaturen sjunker till 16-20 °C. Värmestenar får inte användas.

Arten kommer från högland med svala nätter och en sval vinter, så den ska inte hållas varmare än angivet. Ligger djuret hela tiden på värmeplatsen, eller undviker det den helt, ska temperaturerna justeras.

Vintervila främjar hälsa och avel. Djuren utfodras inte de sista 14 dagarna före avkylningen, så att tarmen är tom. Därefter sänks temperaturen gradvis till 10-14 °C i 8-12 veckor, och djuren har alltid färskt vatten. Kontrollera dem varje vecka och avbryt vilan om ett djur verkar sjukt.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten är 40-60 %, och terrariet ventileras väl. Botten är torr till lätt fuktig, och högre värden under längre tid ger hudproblem och luftvägsinfektioner. Luften får gärna vara något fuktigare i den kalla änden och på natten.

En skål med färskt vatten står alltid framme, och vattnet byts varje vecka. Skålen får inte vara så stor att den höjer luftfuktigheten för mycket.

När ögonen blir blåaktiga före hudömsningen ställs ett fuktigt gömställe fram: en plastlåda med hål och fuktig sphagnum. Ormen använder det av sig själv, och huden kommer av i ett stycke.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och gömd och får i naturen bara lite direkt solljus. UVB är inte nödvändigt men rekommenderas av hänsyn till välbefinnandet. Använd ett T5 HO-rör på 5-6 % UVB över ena sidan av terrariet, så att det blir ett UV-index på 1-2 på solplatsen och goda gömställen utanför ljuset (Ferguson-zon 2). Rören byts var 12:e månad.

Ljuset är tänt omkring 12 timmar, och dagslängden följer årstiden. Det får inte vara ljus på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen är dagaktiva ödlor huvudfödan, men i fångenskap äter djuren som regel upptinade, frysta möss, som är den säkraste kosten. Erbjud inte levande gnagare, eftersom de kan bita och skada ormen. Använd mjuka foderpincett och välj bytesdjur som högst är 1,5 gånger så tjocka som ormen på det bredaste stället.

Vissa ungar vill bara äta ödlor i början. Om en nykläckt unge inte vill äta kan en fryst, upptinad nyfödd mus gnidas med en ödla, till exempel en anolis eller en husgecko, så att doften lockar. Det hjälper också att kyla ner djuret i en månad och sedan värma upp det långsamt igen. Djur som har fått ödlor byter som regel till möss efter några få måltider.

Utfodringsfrekvens: - Nykläckta ungar: var 5:e-7:e dag med nyfödda möss. - Ungdjur: var 7:e-10:e dag. - Vuxna djur: var 10:e-14:e dag med en liten vuxen mus.

Variation i kosten gör djuret mindre kräset: då och då kan vaktelägg, unga vaktlar eller små ödlor användas. Ge ingen föda under vintervilan. Hantera inte djuret de första två dygnen efter en måltid, så att det inte kräks upp maten. Hela bytesdjur täcker behovet, så tillskott är inte nödvändiga.

BETEENDE OCH HANTERING

L. mexicana är tillbakadragen och nervös i början men vänjer sig som regel vid hantering. Ge ett nytt djur omkring två veckors ro och börja hantera först när det äter regelbundet. Håll passen korta, stöd kroppen med båda händerna och låt ormen krypa fritt mellan händerna. Hålls den för hårt kan den avge illaluktande sekret eller nafsa.

Ett djur med stark födobeteende kan förväxla en hand med föda. Rör därför lätt vid djuret med ett redskap innan handen stoppas in i terrariet, så att det vet att det inte är utfodringstid. Djuret är nattaktivt och visar sig mest på kvällen.

Kungsormar äter andra ormar, och djuren ska därför hållas var för sig. Sätt bara ihop djur för parning och under uppsikt. Välj ett uppfött djur av känt ursprung och undvik korsningar med närstående bergskungsormar.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har en längre, bredare svansrot med plats för hemipenerna, och könet bestäms säkrast med en sond, som bara en erfaren person bör använda. Hanarna är ofta kraftigare tecknade än honorna. Storlek och hull betyder mer än åldern, och djuren ska vara i gott hull innan de sätts i avel. Åldern för könsmognad är inte dokumenterad för arten.

PARNING

Parningen följer vintervilan. Efter avkylningen värms djuren långsamt upp och utfodras igen, och parningen sker på våren, när honan har ömsat hud. Sätt in hanen hos honan under uppsikt och skilj dem igen efter parningen. Upprepa introduktionen med några dagars mellanrum tills honan är parad. Hanar kämpar och ska inte hållas ihop. Utfodra bara när djuren är åtskilda.

Vintervilan före avel varar 8-12 veckor vid 10-14 °C. Tillvägagångssättet är lånat från närstående kungsormar.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger äggen på försommaren. En kull är på 3-5 ägg. Hur många kullar en hona kan lägga per år är inte dokumenterat. Ge henne en äggläggningslåda med fuktig vermikulit eller sphagnum och ge henne gott om föda efter läggningen, så att hon kan hämta krafter. Honan vårdar inte äggen.

INKUBATION

Siffrorna för inkubationen är lånade från närstående kungsormar. Ta försiktigt ut äggen och vänd dem inte. Lägg dem på fuktig vermikulit i en sluten behållare med ett par små lufthål och begrav dem inte. Vermikuliten ska vara fuktig men inte så blöt att det går att vrida ut vatten. Temperaturen är 25-27 °C, och äggen kläcks efter 60-70 dagar. Vid lägre temperatur tar det längre tid. Ungarna stannar i ägget en dag eller två medan de tar upp gulesäcken. Hjälp inte till med kläckningen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar äter först efter den första hudömsningen. Sätt varje unge för sig i ett litet terrarium eller en ventilerad låda med gömställe, vatten och en värmekälla, eftersom kungsormar äter varandra och aldrig får hållas tillsammans. Efter första hudömsningen erbjuds en nyfödd mus. Vissa ungar äter bara ödlor i början, och då kan det hjälpa att doftsätta musen med en ödla. Efterhand som de växer ökas bytets storlek gradvis, och intervallerna blir längre. Vägrar de äta, kontrollera temperaturerna och försök igen efter en vecka. En kort avkylning kan hjälpa dåliga ätare.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på fel i uppställningen. De typiska är:

- Fetma vid för stora eller för täta måltider.
- Hudömsningsproblem vid för torr luft: ge ett fuktigt gömställe när ögonen blir blåaktiga.
- Brännskador från värmestenar och oskyddade värmelampor.
- Luftvägsinfektion vid kall och fuktig luft: djuret andas med öppen mun eller har snor.
- Osmält föda under avkylning, om djuret inte har fastat före vintervilan.
- Kvalster och inre parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Använd uppfödda djur och sätt nya djur i karantän.
- Bett från levande bytesdjur. Använd upptinade djur.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig kropp och äter regelbundet. Väg djuret varje vecka, eftersom plötslig viktnedgång ofta är det första tecknet på sjukdom. Kräldjur döljer sjukdom, så sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret inte äter, går ner i vikt, andas med öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.